

Судоустрій; прокуратура та адвокатура

УДК 347.962.6

Мигаль Роман Васильович

*кандидат юридичних наук, докторант
Львівський університет бізнесу та права*

Myhal Roman

*PhD in Law, Doctoral Candidate of the
Lviv University of Business and Law*

ORCID: 0000-0002-6155-7756

Скоромний Ярослав Ігорович

*доктор юридичних наук, доцент
Львівський університет бізнесу та права*

Skoromnyy Yaroslav

*D. Sc. (Law), Associate Professor
Lviv University of Business and Law*

ORCID: 0000-0002-4067-710X

Курилін Іван Ростиславович

*кандидат юридичних наук, доцент
Національна академія внутрішніх справ*

Kurilin Ivan

*PhD in Law, Associate Professor
National Academy of Internal Affairs*

ORCID: 0000-0002-5672-3959

Захарчук Іван Володимирович

*аспірант
Львівського університету бізнесу та права*

Zakharchuk Ivan

*Postgraduate Student of the
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0002-3983-7911*

Блонський Михайло Андрійович

*аспірант
Львівського університету бізнесу та права*

Blonskyi Mykhailo

*Postgraduate Student of the
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0003-4550-2410*

Біжок Павло Степанович

Львівський університет бізнесу та права

Bizhok Pavlo

*Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0002-5542-0040*

**ПРИТЯГНЕННЯ СУДДІ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ:
ТИПОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
І ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ В УКРАЇНІ**

**BRINGING A JUDGE TO LEGAL RESPONSIBILITY: A
TYPOLOGICAL ANALYSIS IN THE COUNTRIES OF THE
EUROPEAN UNION AND PROCEDURAL ASPECTS IN UKRAINE**

Анотація. Сьогодні існує багато нагальних проблем, які стосуються практичних аспектів реформування судової системи України. Одним із ключових аспектів судової реформи України, виходячи із реалій сьогодення, є формування і розвиток прикладних механізмів

притягнення судді (суддів) до юридичної відповідальності, з метою: запровадження нових дієвих підходів до забезпечення фундаментального права людини і громадянина на справедливий суд; запобігання і протидії корупції у судовій системі (судах); підвищення авторитету судової влади і довіри громадян до судової системи України. Визначено, що сьогодні одним із важливих аспектів у цьому напрямі є типологічний аналіз у країнах Європейського Союзу і дослідження процедурних аспектів в Україні щодо притягнення судді до юридичної відповідальності. За результатами дослідження сформульовано загальні висновки, а також представлено пропозиції теоретичного і практичного характеру щодо нового вирішення окремих наукових і практичних проблем, які стосуються юридичної відповідальності судді (суддів). Зокрема, рекомендуємо у законодавстві України врахувати наявний досвід Німеччини щодо застосування дисциплінарної відповідальності суддів у відставці. Це, враховуючи проблеми теорії та практики у цьому напрямі, дозволить певною мірою знівелювати (у майбутньому) певні зловживання суддями своїм статусом, а також сприятиме відновленню рівня довіри і поваги до судової влади з боку суспільства. Для забезпечення легітимності процедури люстрації (очищення влади) в Україні необхідно врахувати: принципи інституту юридичної відповідальності суддів, а також гарантії належної правової процедури. Також зазначено, що необхідно встановити чітку заборону на притягнення суддів в Україні за одне і те саме певне протиправне діяння в таких межах, як: одного виду провадження (дисциплінарного, адміністративного чи кримінального); адміністративного та кримінального проваджень; будь-якого виду юридичної відповідальності після застосування конкретних заходів, які передбачені законодавством України у сфері люстрації (очищення влади). Подальші дослідження доцільно проводити в напрямі вивчення практичних питань щодо порушення присяги судді в Україні у контексті

конституційної відповідальності.

Ключові слова: юридична відповідальність судді, інститут юридичної відповідальності судді, підстави юридичної відповідальності судді, заходи юридичної відповідальності судді.

Summary. Today, there are many urgent problems related to the practical aspects of reforming the judicial system of Ukraine. One of the key aspects of the judicial reform of Ukraine, based on the realities of today, is the formation and development of applied mechanisms for bringing a judge (judges) to legal responsibility, with the aim of: introduction of new effective approaches to ensuring the fundamental right of a person and a citizen to a fair trial; preventing and countering corruption in the judicial system (courts); increasing the authority of the judiciary and citizens' trust in the judicial system of Ukraine. It was determined that today one of the important aspects in this direction is a typological analysis in the countries of the European Union and the study of procedural aspects in Ukraine regarding bringing a judge to legal responsibility. Based on the results of the research, general conclusions were formulated, as well as proposals of a theoretical and practical nature were presented regarding a new solution to certain scientific and practical problems related to the legal responsibility of a judge (judges). In particular, we recommend that the legislation of Ukraine take into account the existing experience of Germany regarding the application of disciplinary responsibility of retired judges. This, taking into account the problems of theory and practice in this direction, will to some extent reduce (in the future) certain abuses of their status by judges, as well as contribute to the restoration of the level of trust and respect for the judiciary on the part of society. To ensure the legitimacy of the lustration procedure (purification of power) in Ukraine, it is necessary to take into account: the principles of the institution of legal responsibility of judges, as well as guarantees of due legal procedure. It is also stated that it is necessary to

establish a clear ban on the prosecution of judges in Ukraine for one and the same specific illegal act within such limits as: one type of proceeding (disciplinary, administrative or criminal); administrative and criminal proceedings; any type of legal liability after the application of specific measures provided for by the legislation of Ukraine in the sphere of lustration (purification of power). It is advisable to conduct further research in the direction of studying practical issues regarding the violation of the oath of a judge in Ukraine in the context of constitutional responsibility.

Key words: *judge, legal responsibility of a judge, institution of legal responsibility of a judge, grounds for legal responsibility of a judge, measures of legal responsibility of a judge.*

Постановка проблеми. Сьогодні існує багато нагальних проблем, які стосуються практичних аспектів реформування судової системи України. Одним із ключових аспектів судової реформи України, виходячи із реалій сьогодення, є формування і розвиток прикладних механізмів притягнення судді (суддів) до юридичної відповідальності, з метою: запровадження нових дієвих підходів до забезпечення фундаментального права людини і громадянина на справедливий суд; запобігання і протидії корупції у судовій системі (судах); підвищення авторитету судової влади і довіри громадян до судової системи України. Все це обумовило актуальність і важливість даного дослідження [1–52].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За результатами аналізу літератури з’ясовано, що деякі аспекти (теоретичні, практичні) у цьому напрямі (щодо практичних проблем, які стосуються юридичної відповідальності судді (суддів) в Україні) досліджували такі вчені і практики, як Л. Москвич [1], К. Музичук [2], І. Назаров [3], О. Овчаренко [4], М. Погорецький, О. Польовий, О. Яновська [5], С. Подкопаєв [6], Р. Сопільник [7], В. Сердюк, Р. Скриньковський [8], В. Швець [9], В.

Паришкура [10] та інші.

Поряд з тим, визнаючи теоретичну і практичну цінність окремих досліджень за проблемою, доцільно відмітити, що сьогодні недостатньо уваги приділено аспектам юридичної відповідальності судді (суддів) (як теоретичним, так і практичним) з урахуванням досвіду країн-членів Європейського Союзу у цьому напрямі. Одним із важливих напрямів до вирішення цієї проблеми є типологічний аналіз у країнах Європейського Союзу і дослідження процедурних аспектів в Україні щодо притягнення судді до юридичної відповідальності.

Мета статті. Метою статті є здійснити типологічний аналіз у країнах Європейського Союзу і провести дослідження процедурних аспектів в Україні щодо притягнення судді до юридичної відповідальності.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі аналізу літератури за проблемою [1–52], зокрема, враховуючи наявні результати досліджень у цьому напрямі [1–11; 14; 49–51], можна стверджувати, що типологічний аналіз у країнах Європейського Союзу і дослідження процедурних аспектів в Україні щодо притягнення судді до юридичної відповідальності доцільно здійснювати за трьома напрямками (асpekтами), що приведені нижче.

Так, перший аспект стосується зіставного і порівняльного аналізу практичних питань щодо притягнення до юридичної відповідальності суддів у країнах Європейського Союзу.

За результатами проведеного дослідження [1–17] і аналізу таких основних чинних нормативно-правових документів, як Рекомендація СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів (незалежність, ефективність та обов'язки) [18] і Європейська хартія про закон «Про статус суддів» [19], з'ясовано, що у судовій практиці [14]: 1) характерними видами юридичної відповідальності суддів для Франції, Німеччини, Литви і Португалії є кримінальна, цивільна та дисциплінарна

відповідальність; 2) в Німеччині існує конституційна відповідальність, яка притаманна і Литві, проте в Литві юридична відповідальність – є адміністративною; 3) у Португалії і Німеччині існує і застосовується такий підвид кримінальної відповідальності судді, як юридична відповідальність за порушення порядку, визначеного законом; 4) Естонія, Італія, Латвія та Польща сьогодні проводять системні судово-правові реформи у цьому напрямі, з метою реального забезпечення прав і свобод громадян, що вироблені на засадах європейської судової практики і світової науки. Водночас тут необхідно також зазначити, що у кожній окремій країні світу притягнення суддів до юридичної відповідальності має певні специфічні і водночас різні особливості. Це, перш за все, обумовлено певними традиціями, історичним розвитком, специфікою політичних систем і особливостями наявного державного механізму [1–17].

В контексті цього визначено, що країни Європейського Союзу за специфікою притягнення суддів до юридичної відповідальності класифікуються на [10; 13; 14]: країни англо-саксонського права (у країнах англо-саксонського права відсутніми є принципи деталізації основних підстав притягнення суддів до юридичної відповідальності) та країни романо-германського права (ці країни характеризуються досить високим рівнем класифікації за вчинення суддями дисциплінарних проступків, а також мають певний і особливий алгоритм здійснення дисциплінарних проваджень). Також встановлено, що в усіх країнах-членах Європейського Союзу випадки притягнення суддів до кримінальної відповідальності є нечастими і носять, як правило, розголос у суспільстві, зокрема через ЗМІ, із встановленням досить негативної реакції до таких діянь, в т. ч. і з боку самих суддів. Що стосується дисциплінарної відповідальності суддів, то притягнення судді (суддів) до такого виду відповідальності, насамперед у Німеччині, є тим (основним) механізмом контролю, який дає всі необхідні можливості для ефективного і оперативного виявлення правопорушень, які

вчиняються суддями. В основі суддівського імунітету лежить юридична недоторканність судді, передбаченої спеціальним законом, яка визначає його як головного представника судової влади [11].

Другий аспект, виходячи із результатів досліджень у працях [1–9; 11; 14–17; 20–36], рекомендується розглядати в контексті аналізу практичних питань щодо люстрації через призму юридичної відповідальності судді (суддів) в Україні, враховуючи при цьому дослідження основних положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини) від 04.11.1950 р. [37], аналіз реалізації Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 р. № 1188-VII (із змінами і доповненнями) [38], Закону України «Про очищення влади» від 16.09.2014 р. № 1682-VII (із змінами і доповненнями) [39], Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади» від 16.10.2014 р. № 563 (із змінами і доповненнями) [40] та Наказу Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади» від 16.10.2014 р. № 1704/5 (із змінами і доповненнями) [41] щодо суддів тощо [11; 14].

За результатами аналізу літератури [11; 14–17; 20–46] можна стверджувати, що люстрація судді в Україні: має особливий (досить специфічний) характер, оскільки включає у собі елементи його правової та політичної відповідальності; є способом відновлення рівня довіри і поваги до судової влади з боку громадян, особливо за умов соціальної нестабільності, з метою задоволення запиту суспільства; виконує функцію захисту демократії, демократичних цінностей; певною мірою сприяє зміцненню і підвищенню рівня авторитетності суду (судді) тощо. В Україні модель люстраційних заходів поєднує елементи адміністративно-правових і кримінально-правових санкцій [11; 14; 20]. В контексті цього визначено,

що сьогодні потрібно також підвищити відповідальність з боку суспільства за неповагу до суду (судді) в Україні [20; 24; 25; 42], враховуючи досвід держав-членів Європейського Союзу. А для забезпечення легітимності процедури люстрації (очищення влади) в Україні необхідно врахувати: принципи інституту юридичної відповідальності суддів, а також гарантії належної правової процедури. Поряд з тим, люстрація суддів в Україні має виключати позапроцесуальний перегляд судових рішень, який суперечить чинній Конституції України [11]. Тут заслуговує на увагу п. 10 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про незалежність судової влади» від 13.06.2007 р. № 8 [43].

Що стосується третього аспекту, то тут важливе значення, виходячи із результатів досліджень у працях [1–9; 11; 14; 47–51], мають питання про співвідношення видів юридичної відповідальності суддів (судді) і застосування до них (нього) певних санкцій за одночасне порушення окремих норм декількох (або різних) галузей права, що інколи характеризує множинність правопорушень суддів (судді).

З'ясовано, що види множинності правопорушень, які вчинили судді, доцільно поділити на такі три основні групи, а саме [11; 14; 47; 49]: 1) коли суддя своїм протиправним діянням (дією, бездіяльністю) порушив одночасно окремі норми декількох галузей права і до нього застосовуються одночасно конкретні й різні визначені заходи декількох різних видів юридичної відповідальності; 2) коли суддя здійснив декілька (різних) протиправних діянь, які за сутністю і сукупністю структурних складових або елементів кваліфікуються за однією визначеною, конкретною підставою юридичної відповідальності; 3) поєднує у собі комбінацію першої групи і другої групи. Застосування до суддів певного стягнення (адміністративного) є підставою для притягнення їх до дисциплінарної відповідальності у тих випадках, які визначені Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (із

змiнами i доповненнями) [52]. А притягнення до юридичної вiдповiдальностi суддi, враховуючи рiшення та практику застосування Європейського суду з прав людини, повинно ґрунтуватися виключно [11; 14]: 1) за умови остаточної доведеностi вини суддi; 2) в межах та порядку визначеної процедури притягнення суддi до юридичної вiдповiдальностi (дисциплiнарної, цивiльно-правової кримiнальної), i вiдповiдно до чинного законодавства України.

Висновки i перспективи подальших дослiджень. За результатами проведеного дослiдження, враховуючи деякi iдеї i положення у лiтературi [1–52], можна стверджувати, а також надати такi пропозицiї теоретичного i практичного характеру:

1. Досвiд країн Європейського Союзу у напрямi притягнення суддiв до юридичної вiдповiдальностi сьогоднi враховується досить часто i активно використовується багатьма iншими країнами свiту, i це необхідно врахувати в Україні, зокрема – рекомендуємо у законодавствi України врахувати наявний досвiд Нiмеччини щодо застосування дисциплiнарної вiдповiдальностi суддiв у вiдставцi. Це, враховуючи проблеми теорiї та практики у цьому напрямi, дозволить певною мiрою знизити (у майбутньому) певнi зловживання суддями своїм статусом, а також сприятиме вiдновленню рiвня довiри i поваги до судової влади з боку суспiльства.

2. Вiдповiдно до чинного Закону України «Про очищення влади» модель люстрацiйних заходiв поєднує елементи адмiнiстративно-правових i кримiнально-правових санкцiй. Люстрацiя суддi в Україні: має особливий (досить специфiчний) характер, оскiльки включає у собi елементи його правової та полiтичної вiдповiдальностi; є способом вiдновлення рiвня довiри i поваги до судової влади з боку громадян, особливо за умов соцiальної нестабiльностi, з метою задоволення запиту суспiльства; виконує функцiю захисту демократiї, демократичних цiнностей; певною

мірою сприяє зміцненню і підвищенню рівня авторитетності суду (судді) тощо. Люстрація дій і/або бездіяльності суддів (кожного окремого судді) в Україні, яка передбачена українським законодавством, носить субсидіарний характер, оскільки за наслідками поданої люстрації до суддів (як носіїв судово-владних повноважень) можуть бути застосовані певні (визначені законодавством України) заходи юридичної відповідальності загального характеру. Для забезпечення легітимності процедури люстрації (очищення влади) в Україні необхідно врахувати: принципи інституту юридичної відповідальності суддів, а також гарантії належної правової процедури.

3. Рекомендується встановити чітку заборону на притягнення суддів в Україні за одне і те саме певне протиправне діяння в таких межах, як: одного виду провадження (дисциплінарного, адміністративного чи кримінального); адміністративного та кримінального проваджень; будь-якого виду юридичної відповідальності після застосування конкретних заходів, які передбачені законодавством України у сфері люстрації (очищення влади).

Подальші дослідження доцільно проводити в напрямі вивчення практичних питань щодо порушення присяги судді в Україні у контексті конституційної відповідальності.

Література

1. Москвич Л. М. *Ефективність судової системи: концептуальний аналіз*: монографія / Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Х.: ФІНН, 2011. 384 с.
2. Музичук К. С. *Демократичні основи захисту інформаційних прав людини в суді*: монографія / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 216 с.
3. Назаров І. В. *Судові системи країн Європейського Союзу та України*:

- генезис та порівняння*: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 430 с.
4. Овчаренко О. М. *Юридична відповідальність судді: теоретико-прикладне дослідження*: монографія / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. 576 с.
 5. Погорецький М. А., Польовий О. Л., Яновська О. Г. *Гарантії суддівської незалежності при притягненні суддів до юридичної відповідальності*: монографія. К.: ВД «Дакор», 2014. 308 с.
 6. Подкопаєв С. В. *Дисциплінарна відповідальність суддів: сутність, механізм реалізації*: монографія. Х.: ВД «Інжек», 2003. 192 с.
 7. Сопільник Р. Л. *Методологія забезпечення права на справедливий суд у світлі європейської інтеграції України: теоретичні та організаційні аспекти*: монографія / Львівський університет бізнесу та права. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 459 с.
 8. Serdiuk V., Liubarskyi V., Skrynkovskyu R. Guarantees of Ensuring Equality Before the Law and the Court in Ukraine // *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 6. P. 1043–1048. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.71-7>
 9. Швець В. О. *Правове регулювання пенсійного забезпечення суддів в Україні*: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 208 с.
 10. Паришкура В. В. *Юридична відповідальність суддів в Україні та країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз*: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 259 с.
 11. Скоромний Я. І. *Особливості юридичної відповідальності суддів: теоретичні та практичні аспекти*: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 378 с.
 12. Шишкін В. І. *Судові системи країн світу*: у 3-х кн. Київ: Юрінком Інтер, 2001. Кн. 2. 336 с.
 13. Скоромний Я. І. Типологічний аналіз юридичної відповідальності суддів у країнах Європейського Союзу // *Право.ua: науково-*

- практичний журнал*. 2018. № 1. С. 212–220.
14. Скоромний Я. І. *Юридична відповідальність суддів: проблеми теорії та практики*: автореф. дис. ... д-ра. юрид. наук: спец. 12.00.10 / Львівський університет бізнесу та права. Львів, 2021. 40 с.
 15. Хмиз М. В. Критерії оцінювання ефективності судової системи // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 13. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-13-7521>
 16. Хмиз М. В. Суспільна довіра до суду як показник ефективності судової влади // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 14. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-14-7522>
 17. Хмиз М. В. Громадський контроль судової влади як спосіб відновлення довіри суспільства до судів та суддів // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 15. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-15-7577>
 18. *Рекомендація СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки*: Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. на 1098-му засіданні заступників міністрів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text (дата доступу: 05.01.2023).
 19. *Європейська хартія про закон «Про статус суддів»*: Міжнародний документ Ради Європи від 10.07.1998 р., прийнятого в Лісабоні. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU98182> (дата доступу: 05.01.2023).
 20. Skoromnyy Y., Skrynkovsky R. Lustration as a Particular Procedure for Bringing a Judge to Justice in Ukraine // *Path of Science*. 2020. Vol. 6, No. 11. P. 1001–1009. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.64-1>
 21. Лавриненко І. Якщо неправильно проводити люстрацію, вона переростає в репресії // *Центр суддівських студій*, 06.03.2014. URL: <http://www.judges.org.ua/dig4694.htm> (дата доступу: 05.01.2023).

22. Закаблук М. Верховні вимоги до «люстраторів». Ярослав Романюк: «Членами ТСК за квотою ВС повинні бути особи, які могли б чесною суддю відстояти, а іншому в очі сказати: «Ти – негідник» // *Закон і бізнес*. № 16(1158). 19.04–25.04.2014. URL: https://zib.com.ua/ua/print/81862-romanyuk_rozpoviv_hto_mozhe_stati_chlenom_komisii_z_perevirk.html (дата доступу: 05.01.2023).
23. Шевчук С. Люстрація та ретроактивна справедливість: європейські стандарти захисту прав людини при переході до демократичного правління // *Юридичний журнал*. 2006. № 2. С. 65–80.
24. Гудима В. В. *Особливості формування корпусу професійних суддів в Україні*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 / Львівський університет бізнесу та права. Львів, 2021. 20 с.
25. Коновалова Н. Т. *Юридична відповідальність винних осіб за неповагу до суду*: дис. ... доктора філософії: спец. 081 – Право / Львівський університет бізнесу та права. Львів. 2021. 157 с.
26. Сопільник Р. Л., Скриньковський Р. М., Скоромний Я. І. Імунітет суддів та їх відповідальність в Україні // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 2. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-2-6897>
27. Скриньковський Р. М., Хмиз М. В., Гудима В. В., Любарський В. О. Незалежність професійних суддів як конституційна засада їх правового статусу // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 8. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-8-7459>
28. Скриньковський Р. М., Глущенко С. В., Гудима В. В., Хмиз М. В. Порядок здійснення добору та призначення професійних суддів України у контексті конституційно-правових вимог до кандидатів // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки».

- науки». 2021. № 9. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-9-7464>
29. Гудима В. В., Скриньковський Р. М. Особливості здійснення спеціальної підготовки кандидатів на посади суддів у Національній школі суддів України // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 7(107). С. 92–99. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-7-7329>
30. Скриньковський Р. М., Гудима В. В., Хмиз М. В., Любарський В. О. Доктринальні підходи до визначення поняття конституційно-правового статусу професійних суддів // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 10(110). С. 29–35. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-10-7443>
31. Скриньковський Р. М., Сердюк В. В., Гарасим П. С., Глущенко С. В., Хмиз М. В., Цюх С. І., Тиркало Ю. Є., Кайдрович Х. І. Професіоналізм суддів як передумова побудови ефективної судової системи в Україні // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 11. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7595>
32. Слінько С. В., Скриньковський Р. М., Гудима В. В., Глущенко С., Хмиз М. В. Особливості забезпечення особистої безпеки суддів в Україні // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 12. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-12-7482>
33. Хмиз М. В. Принцип справедливості судової влади: загальнотеоретичні аспекти // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 10. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-10-7434>
34. Хмиз М. В. Актуальні питання щодо підвищення кваліфікації професійних суддів України // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 11. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-11-7455>

35. Хмиз М. В. Роль судової влади в конституційно-правовому механізмі захисту прав і свобод людини // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 7. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-7-7417>
36. Хмиз М. В. Вимоги щодо несумісності посади судді з іншими видами діяльності: порівняльний конституційно-правовий аспект // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 8. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-8-7429>
37. *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 04.11.1950*: Ратифікована Законом України від 17.07.1997 р. № 475/97/-ВР (із змінами і доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата доступу: 05.01.2023).
38. *Про відновлення довіри до судової влади в Україні*: Закон України від 08.04.2014 р. № 1188-VII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text> (дата доступу: 05.01.2023).
39. *Про очищення влади*: Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text> (дата доступу: 05.01.2023).
40. *Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади»*: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 563 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-2014-%D0%BF#Text> (дата доступу: 05.01.2023).
41. *Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади»*: Наказ Міністерства юстиції України від 16.10.2014 р. № 1704/5 (із змінами і доповненнями). URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1280-14#Text> (дата доступу: 05.01.2023).
42. Konovalova N., Skrynkovskyy R. Practical Questions of Implementation of Art. 185-3 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses (Disrespect of the Court) in Judicial Proceedings // *Path of Science*. 2019. Vol. 5, No. 12. P. 1001–1010. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.53-2>
43. *Про незалежність судової влади*: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 р. № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07#Text> (дата доступу: 05.01.2023).
44. Бєлая Л. В. *Удосконалення інституту юридичної відповідальності як фактор формування демократичної, соціальної, правової держави*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2009. 20 с.
45. Skrynkovskyy R., Kovaliv M., Kurilin I., Yesimov S., Khmyz M., Yosyfovych D. Organizational and Legal Support of Courts in Ukraine // *Path of Science*. 2022. Vol. 8, No. 5. P. 1001–1007. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.81-1>
46. Skrynkovskyy R., Kovaliv M., Pryveda A., Khmyz M., Kniaz S., Pavlov D. Features of Development of Professional Self-Government in the System of Prosecution, Judiciary and the Bar of Ukraine // *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 6. P. 1049–1057. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.71-8>
47. Скоромний Я. І. Питання співвідношення видів юридичної відповідальності судді: матеріальні і процедурні аспекти // *Право.ua: науково-практичний журнал*. 2018. № 2. С. 192–200.
48. Овчаренко О. М. Деякі процедурні аспекти притягнення суддів до кримінальної відповідальності // *Вісник Вищої ради юстиції*. 2012. № 4 (12). С. 7–21.
49. Овчаренко О. М. *Юридична відповідальність суддів: питання теорії і*

- практики*: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.10 / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2018. 526 с.
50. Виноградова Л. Є. *Юридична відповідальність суддів загальних судів України*: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2004. 187 с.
51. Маляренко А. В. *Підстави юридичної відповідальності суддів загальної юрисдикції України*: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 243 с.
52. *Про судоустрій і статус суддів*: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1589> (дата доступу: 05.01.2023).

References

1. Moskvych L. M. *Efektivnist sudovoi systemy: kontseptualnyi analiz: monohrafiia* / Natsionalnyi universytet «Iurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho». Kh.: FINN, 2011. 384 s.
2. Muzychuk K. S. *Demokratychni osnovy zakhystu informatsiinykh prav liudyny v sudi: monohrafiia* / Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky. Lutsk: Vezha-Druk, 2015. 216 s.
3. Nazarov I. V. *Sudovi systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu ta Ukrainy: henezys ta porivniannia: monohrafiia*. Kharkiv: FINN, 2011. 430 s.
4. Ovcharenko O. M. *Yurydychna vidpovidalnist suddi: teoretyko-prykladne doslidzhennia: monohrafiia* / Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv: Pravo, 2014. 576 s.
5. Pohoretskyi M. A., Polovyi O. L., Yanovska O. H. *Harantii suddivskoi nezalezhnosti pry prytiahnenni suddiv do yurydychnoi vidpovidalnosti: monohrafiia*. K.: VD «Dakor», 2014. 308 s.

6. Podkopaiev S. V. *Dystsyplinarna vidpovidalnist suddiv: sutnist, mekhanizm realizatsii*: monohrafiia. Kh.: VD «Inzhhek», 2003. 192 s.
7. Sopilnyk R. L. *Metodolohiia zabezpechennia prava na spravedlyvyi sud u svitli yevropeiskoi intehratsii Ukrainy: teoretychni ta orhanizatsiini aspekty*: monohrafiia / Lvivskyi universytet biznesu ta prava. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2017. 459 s.
8. Serdiuk V., Liubarskyi V., Skrynkovskyy R. Guarantees of Ensuring Equality Before the Law and the Court in Ukraine // *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 6. P. 1043–1048. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.71-7>
9. Shvets V. O. *Pravove rehuliuвання pensiinoho zabezpechennia suddiv v Ukraini*: monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2012. 208 s.
10. Paryshkura V. V. *Yurydychna vidpovidalnist suddiv v Ukraini ta krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: porivnialno-pravovyi analiz: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.10 / Natsionalnyi yurydychnyi universytet imeni Yaroslava Mudroho*. Kharkiv, 2017. 259 s.
11. Skoromnyy Y. I. *Osoblyvosti yurydychnoi vidpovidalnosti suddiv: teoretychni ta praktychni aspekty*: monohrafiia. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2020. 378 s.
12. Shyshkin V. I. *Sudovi systemy krain svitu*: u 3-kh kn. Kyiv: Yurinkom Inter, 2001. Kn. 2. 336 s.
13. Skoromnyy Y. I. Typolohichni analiz yurydychnoi vidpovidalnosti suddiv u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu // *Pravo.ua: naukovopraktychnyi zhurnal*. 2018. № 1. S. 212–220.
14. Skoromnyy Y. I. *Yurydychna vidpovidalnist suddiv: problemy teorii ta praktyky*: avtoref. dys. ... d-ra. yuryd. nauk: spets. 12.00.10 / Lvivskyi universytet biznesu ta prava. Lviv, 2021. 40 s.
15. Khmyz M. V. Kryterii otsiniuvannia efektyvnosti sudovoi systemy // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 13. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-13-7521>

16. Khmyz M. V. Suspilna dovira do sudu yak pokaznyk efektyvnosti sudovoi vlady // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 14. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-14-7522>
17. Khmyz M. V. Hromadskyi kontrol sudovoi vlady yak sposib vidnovlennia doviry suspilstva do sudiv ta suddiv // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 15. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-15-7577>
18. *Rekomendatsiia CM/Rec (2010) 12 Komitetu Ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam shchodo suddiv: nezalezhnist, efektyvnist ta oboviazky: Ukhvaleno Komitetom Ministriv Rady Yevropy 17 lystopada 2010 r. na 1098-mu zasedanni zastupnykiv ministriv.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text (data dostupu: 05.01.2023).
19. *Yevropeiska khartiia pro zakon «Pro status suddiv»*: Mizhnarodnyi dokument Rady Yevropy vid 10.07.1998 r., pryiniatoho v Lisaboni. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU98182> (data dostupu: 05.01.2023).
20. Skoromnyy Y., Skrynkovskyy R. Lustration as a Particular Procedure for Bringing a Judge to Justice in Ukraine // *Path of Science*. 2020. Vol. 6, No. 11. P. 1001–1009. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.64-1>
21. Lavrynenko I. Yakshcho nepravylno provodyty liustratsiiu, vona pererostaie v represii // *Tsentr suddivskykh studii*, 06.03.2014. URL: <http://www.judges.org.ua/dig4694.htm> (data dostupu: 05.01.2023).
22. Zakabluk M. Verkhovni vymohy do «liustratoriv». Yaroslav Romaniuk: «Chlenamy TSK za kvotoiu VS povynni buty osoby, yaki mohly b chesnoho suddiu vidstoiaty, a inshomu v ochi skazaty: «Ty – nehidnyk» // *Zakon i biznes*. № 16(1158). 19.04–25.04.2014. URL: https://zib.com.ua/ua/print/81862-romanyuk_rozpoviv_hto_mozhe_stati_chlenom_komisii_z_perevirk.html (data dostupu: 05.01.2023).

23. Shevchuk S. Liustratsiia ta retroaktyvna spravedlyvist: yevropeiski standarty zakhystu prav liudyny pry perekhodi do demokratychnoho pravlinnia // *Yurydychnyi zhurnal*. 2006. № 2. S. 65–80.
24. Hudyma V. V. *Osoblyvosti formuvannia korpusu profesiinykh suddiv v Ukraini*: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.10 / Lvivskiy universytet biznesu ta prava. Lviv, 2021. 20 s.
25. Konovalova N. T. *Yurydychna vidpovidalnist vynnykh osib za nepovahu do sudu*: dys. ... doktora filosofii: spets. 081 – Pravo / Lvivskiy universytet biznesu ta prava. Lviv. 2021. 157 s.
26. Sopilnyk R. L., Skrynkovskyy R. M., Skoromnyy Y. I. Imunitet suddiv ta yikh vidpovidalnist v Ukraini // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «*Iurydychni nauky*». 2021. № 2. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-2-6897>
27. Skrynkovskyy R. M., Khmyz M. V., Hudyma V. V., Liubarskyi V. O. Nezalezhnist profesiinykh suddiv yak konstytutsiina zasada yikh pravovoho statusu // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «*Iurydychni nauky*». 2021. № 8. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-8-7459>
28. Skrynkovskyy R. M., Hlushchenko S. V., Hudyma V. V., Khmyz M. V. Poriadok zdiisnennia doboru ta pryznachennia profesiinykh suddiv Ukrainy u konteksti konstytutsiino-pravovykh vymoh do kandydativ // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «*Iurydychni nauky*». 2021. № 9. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-9-7464>
29. Hudyma V. V., Skrynkovskyy R. M. Osoblyvosti zdiisnennia spetsialnoi pidhotovky kandydativ na posady suddiv u Natsionalnii shkoli suddiv Ukrainy // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 7(107). S. 92–99. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-7-7329>
30. Skrynkovskyy R. M., Hudyma V. V., Khmyz M. V., Liubarskyi V. O. Doktrynalni pidkhody do vyznachennia poniattia konstytutsiino-pravovoho

- statusu profesiinykh suddiv // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 10(110). S. 29–35. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-10-7443>
31. Skrynkovskyy R. M., Serdiuk V. V., Harasym P. S., Hlushchenko S. V., Khmyz M. V., Tsyuh S. I., Tyrkalo Y. Y., Kaidrovych K. I. Profesionalizm suddiv yak peredumova pobudovy efektyvnoi sudovoi systemy v Ukraini // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «Iurydychni nauky». 2021. № 11. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7595>
32. Slinko S. V., Skrynkovskyy R. M., Hudyma V. V., Hlushchenko S., Khmyz M. V. Osoblyvosti zabezpechennia osobystoi bezpeky suddiv v Ukraini // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 12. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-12-7482>
33. Khmyz M. V. Pryntsyp spravedyvosti sudovoi vlady: zahalnoteoretychni aspekty // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 10. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-10-7434>
34. Khmyz M. V. Aktualni pytannia shchodo pidvyshchennia kvalifikatsii profesiinykh suddiv Ukrainy // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2021. № 11. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-11-7455>
35. Khmyz M. V. Rol sudovoi vlady v konstytutsiino-pravovomu mekhanizmi zakhystu prav i svobod liudyny // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «Iurydychni nauky». 2021. № 7. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-7-7417>
36. Khmyz M. V. Vymohy shchodo nesumisnosti posady suddi z inshymy vydamy diialnosti: porivnialnyi konstytutsiino-pravovy aspekt // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «Iurydychni nauky». 2021. № 8. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-8-7429>
37. *Konventsia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (z protokolamy) vid 04.11.1950*: Ratyfikovana Zakonom Ukrainy vid

- 17.07.1997 r. № 475/97/-VR (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (data dostupu: 05.01.2023).
38. *Pro vidnovlennia doviry do sudovoi vlady v Ukraini*: Zakon Ukrainy vid 08.04.2014 r. № 1188-VII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text> (data dostupu: 05.01.2023).
39. *Pro ochyshchennia vlady*: Zakon Ukrainy vid 16.09.2014 r. № 1682-VII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text> (data dostupu: 05.01.2023).
40. *Deiaki pytannia realizatsii Zakonu Ukrainy «Pro ochyshchennia vlady»*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.10.2014 r. № 563 (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-2014-%D0%BF#Text> (data dostupu: 05.01.2023).
41. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynyi derzhavnyi reiestr osib, shchodo yakykh zastosovano polozhennia Zakonu Ukrainy «Pro ochyshchennia vlady»*: Nakaz Ministerstva yustytсии Ukrainy vid 16.10.2014 r. № 1704/5 (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1280-14#Text> (data dostupu: 05.01.2023).
42. Konovalova N., Skrynkovskyy R. Practical Questions of Implementation of Art. 185-3 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses (Disrespect of the Court) in Judicial Proceedings // *Path of Science*. 2019. Vol. 5, No. 12. P. 1001–1010. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.53-2>
43. *Pro nezalezhnist sudovoi vlady*: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 13.06.2007 r. № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07#Text> (data dostupu: 05.01.2023).

44. Bielaia L. V. *Udoskonalennia instytutu yurydychnoi vidpovidalnosti yak faktor formuvannia demokratychnoi, sotsialnoi, pravovoi derzhavy: avto-ref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.12 / Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2009. 20 s.*
45. Skrynkovskyy R., Kovaliv M., Kurilin I., Yesimov S., Khmyz M., Yosyfovych D. Organizational and Legal Support of Courts in Ukraine // *Path of Science*. 2022. Vol. 8, No. 5. P. 1001–1007. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.81-1>
46. Skrynkovskyy R., Kovaliv M., Pryveda A., Khmyz M., Kniaz S., Pavlov D. Features of Development of Professional Self-Government in the System of Prosecution, Judiciary and the Bar of Ukraine // *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 6. P. 1049–1057. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.71-8>
47. Skoromnyy Y. I. Pytannia spivvidnoshennia vydiv yurydychnoi vidpovidalnosti suddi: materialni i protsedurni aspekty // *Pravo.ua: naukovo-praktychnyi zhurnal*. 2018. № 2. S. 192–200.
48. Ovcharenko O. M. Deiaki protsedurni aspekty prytiahnennia suddiv do kryminalnoi vidpovidalnosti // *Visnyk Vyshchoi rady yustytysii*. 2012. № 4 (12). S. 7–21.
49. Ovcharenko O. M. *Yurydychna vidpovidalnist suddiv: pytannia teorii i praktyky: dys. ... d-ra yuryd. nauk: spets. 12.00.10 / Nats. un-t «Odes. yuryd. akad.»*. Odesa, 2018. 526 s.
50. Vynohradova L. Y. *Yurydychna vidpovidalnist suddiv zahalnykh sudiv Ukrainy: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.01 / Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia»*. Odesa, 2004. 187 s.
51. Maliarenko A. V. *Pidstavy yurydychnoi vidpovidalnosti suddiv zahalnoi yurysdyktsii Ukrainy: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.10 / Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia»*. Odesa, 2013. 243 s.
52. *Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1402-*

VIII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1589> (data dostupu:
05.01.2023).